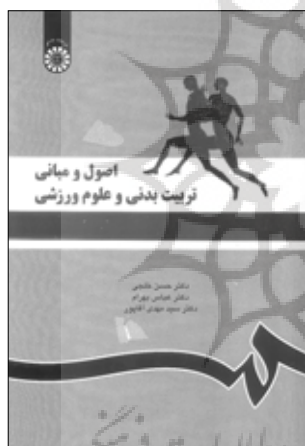

تربیت بدنی و ورزش

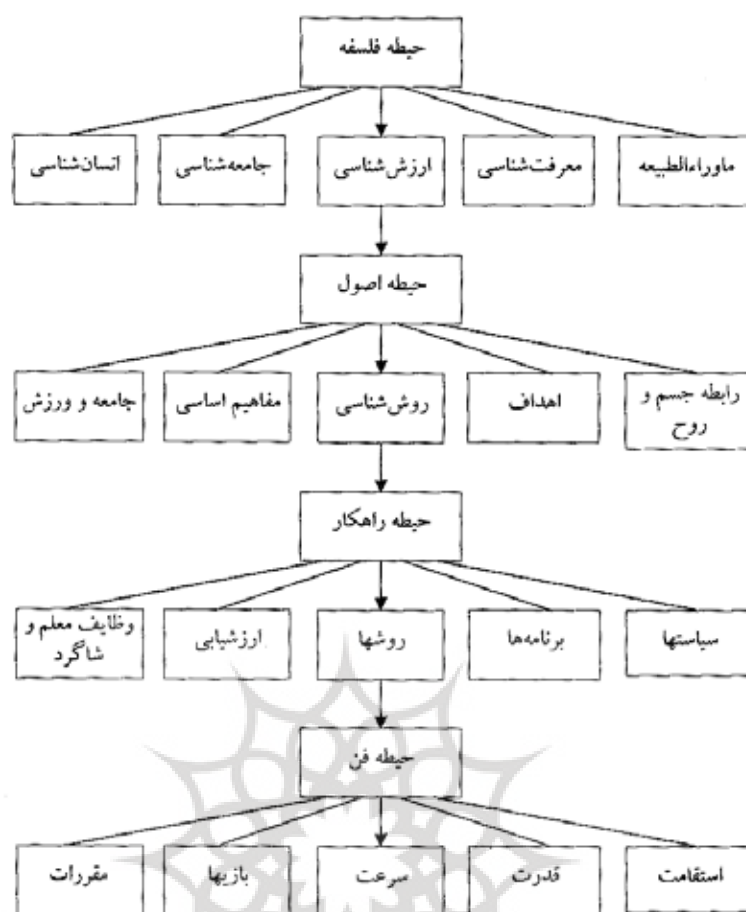
اصول و مبانی تربیت بدنی و علوم ورزشی
حسن خلجی، عباس بهرام، سید مهدی آقاپور
 انتشارات سمت، ۱۳۸۶

کتاب در ۴ بخش و ۱۶ فصل به طرح مباحث پرداخته است، شامل:

- بخش اول: کلیات تربیت بدنی و ورزش
- ماهیت و حیطة تربیت بدنی و ورزش
- بخش دوم: مبانی زیست‌شناختی، روان‌شناختی و تاریخی...
- مبانی زیست‌شناختی و آناتومیک، حرکت‌شناسی و...
- مبانی روان‌شناختی ورزش
- اصول و مبانی رشد، نمو و بالیدگی
- اصول و مبانی یادگیری و تعلیم حرکتی
- مبانی تاریخی تربیت بدنی و ورزش
- بخش سوم: دیدگاه فلسفی - تربیتی و روانی - اجتماعی تربیت بدنی و علوم ورزشی
- دیدگاه فلسفی
- مکاتب فلسفی و تربیتی

«از آنجا که مربیگری و معلمی تربیت بدنی ماهیتاً حرفه هدایت‌گرایانه‌ای است، ضروری است آنان خود را با سه بُعد علمی، فلسفی و دینی مجهز کنند تا اعمال و رفتارشان هم در حوزه‌ی حرفه‌ای خود به حقیقت نزدیک‌تر باشد و هم در امر وظیفه به توفیقات بیشتری دست یابند. به علاوه، هر فعلی در صورتی مورد پذیرش حضرت حق قرار می‌گیرد که همراه با بصیرت و آگاهی باشد. بنابراین، مربی، معلم باید در جهت کسب بصیرت همواره بکوشد. انسان بدون آگاهی و بصیرت به سرمنزل سعادت نخواهد رسید. بدین سبب استفاده از دستورالعملی که برآیندی از سه منبع مذکور باشد برای هر مربی و معلم متعهد الزام آموزشی است.»

گفتار بالا بخشی از پیشگفتار کتاب اصول و مبانی تربیت بدنی و علوم ورزشی است و بر آن است تا برای تمامی اندیشه‌ها و رفتارهای حرفه‌ای مربی تربیت بدنی رهنمودی پیشنهاد کند تا مربی با استفاده از آن در مسیر تربیت، دچار انحراف نشود و مقصد و مقصود را گم نکند.

حیطه‌های اصول و فلسفه تربیت بدنی و ورزش

مطالعه است و عاملی برای ایجاد فرصت‌های متفاوت حرفه‌ای در این حوزه.

مؤلفان با اشاره‌ی مقدماتی به حوزه‌های تربیت بدنی و ورزش، مبانی زیستی و روانی تربیت بدنی را در چهار فصل شامل مبانی زیست‌شناختی، روان‌شناختی، یادگیری و تعلیم و سرانجام مبانی رشد حرکتی مورد توجه قرار داده‌اند.

همان‌طور که گفته شد در این بخش ابتدا مبانی زیست‌شناختی، آناتومی بدن، مفاهیم حرکت‌شناسی، مفاهیم فیزیولوژیک و مفاهیم بیومکانیک بررسی و مؤلفان با توجه به اهمیت موضوعات علمی زیستی و روانی در توسعه و گسترش علم تربیت بدنی به این موضوع پرداخته‌اند. سپس با طرح مبحث روان‌شناختی و روان‌شناسی ورزش به ساخت‌های روانی اصلی در بحث روان‌شناسی مانند شخصیت، خودپنداره، عزت نفس، نگرش، اعتماد به نفس و انگیزش پرداخته و پرخاشگری را در ورزش مورد توجه خواننده قرار داده‌اند.

در این مبحث به این نکته توجه داده شده که روان‌شناسی ورزش که در گذشته از شاخه‌های فرعی روان‌شناسی محسوب می‌شد، امروزه به عنوان یک رشته مطرح شده و نظریه‌های ویژه‌ای را در حوزه‌ی خود تولید کرده است. پس روان‌شناسی ورزش همان‌طور که کتاب نیز به

- تعلیم و تربیت و تربیت بدنی

- اهداف تربیت بدنی و ورزش

- نقش تربیت بدنی در مسائل زیستی، روانی و اجتماعی و بخش چهارم: مبانی اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و اقتصادی در...

- مبانی اجتماعی ورزش و تربیت بدنی

- جامعه‌شناسی ورزش

- مبانی فرهنگی ورزش و تربیت بدنی

- مبانی سیاسی ورزش و تربیت بدنی

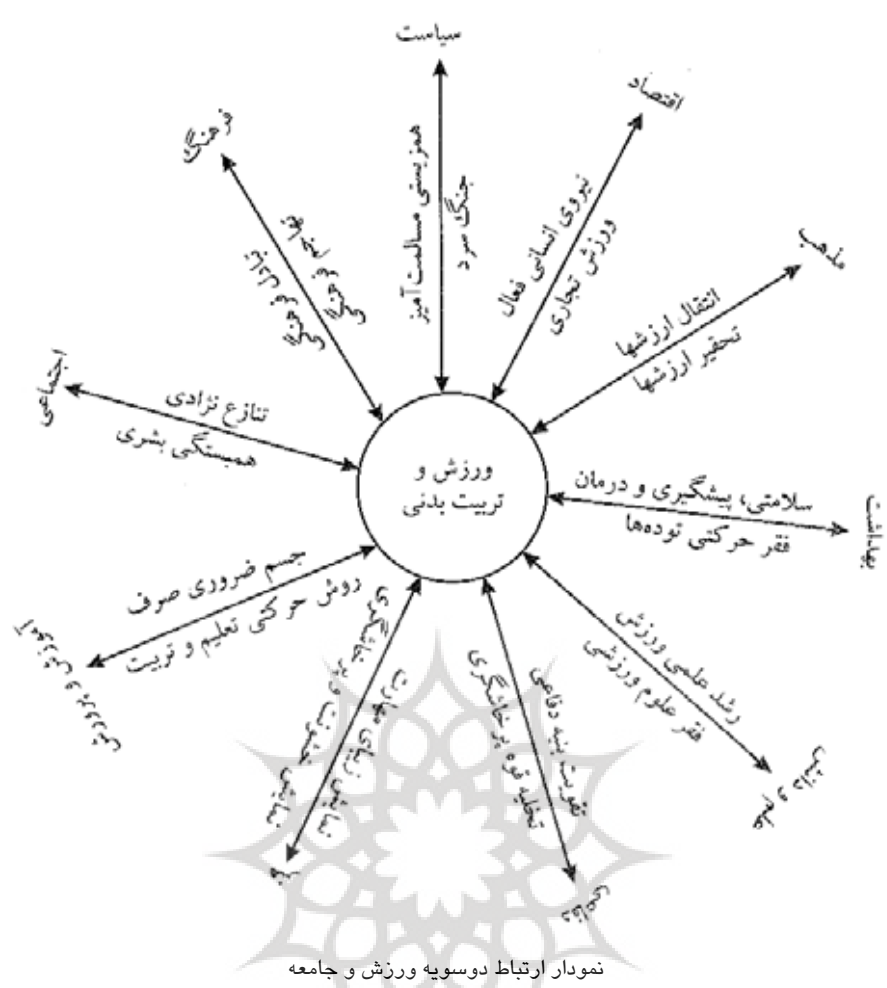
- مبانی اقتصادی ورزش و تربیت بدنی

بررسی بخش اول کتاب بیانگر آن است که مؤلفان تلاش دارند

حوزه‌های تربیت بدنی و ورزش را به خواننده معرفی نمایند. ابتدا به تعریف تربیت بدنی و ورزش و حوزه‌های اختصاصی آن توجه شده است. در این مبحث اطلاعات اساسی و پایه‌ای برای شناخت ماهیت و محدوده‌ی تربیت بدنی و ورزش داده شده و نقش ورزش در جهان امروز و مشارکت افرادی که در تربیت بدنی و ورزش اهمیت دارند، بررسی می‌شود.

بی‌تردید تربیت بدنی و ورزش بیانگر حوزه‌ای در حال توسعه است

و رشد آن انعکاسی از گسترش آگاهی‌های پایه و حوزه‌های اختصاصی

نمودار ارتباط دوسویه ورزش و جامعه

درستی به آن اشاره می‌کند، با رفتار افراد در محیط‌های ورزشی و تفریحی سروکار دارد.

فلسفه‌ی تربیت بدنی، تعریف فلسفه، فلسفه و تربیت بدنی، مؤلفه‌های فلسفه، تعیین فلسفه‌ی شخصی در تربیت بدنی مورد توجه قرار گرفته است. بحث مکتب‌های فلسفی و تربیتی که در فصل بعدی این بخش بررسی می‌شود، منبع مهمی برای تعیین فلسفه‌ی شخصی حرفه‌ای است که در فصل پیشین به آن پرداخته می‌شود. هر مکتب به طور فشرده در مباحث چستی جهان، معرفت و ارزش‌ها (پایه‌های فلسفی)، اهداف، مدرسه، برنامه درسی و تربیت بدنی (پایه‌های تربیتی) مطرح شده است. آن‌گاه تحت عنوان تعلیم و تربیت بدنی به مفهوم تعلیم و تربیت، مراحل تربیت، مبانی تعلیم و تربیت و قلمروهای تعلیم و تربیت اشاره و اهداف تربیت بدنی و ورزش به خواننده گوشزد می‌شود. به باور مؤلفان بحث از اهداف یکی از مؤلفه‌های مهم مبانی وجودی (فلسفی) و اثربخشی (تربیتی) تربیت بدنی و ورزش است. این فصل درباره‌ی معیارها و منابع تدوین اهداف، اهداف زندگی و تعلیم و تربیت و در نهایت اهداف تربیت بدنی و ورزش بحث می‌کند.

از دیگر مباحث مورد اشاره‌ی کتاب در این بخش نقش تربیت بدنی در مسائل زیستی، روانی و اجتماعی است. می‌دانیم که تربیت بدنی و ورزش به روش‌های گوناگون به آدمی سود می‌رسانند. البته این تأثیرات مثبت ممکن است موقت یا دائمی باشد. تربیت بدنی عاملی مثبت در

فلسفه‌ی تربیت بدنی، تعریف فلسفه، فلسفه و تربیت بدنی، مؤلفه‌های فلسفه، تعیین فلسفه‌ی شخصی در تربیت بدنی مورد توجه قرار گرفته است. بحث مکتب‌های فلسفی و تربیتی که در فصل بعدی این بخش بررسی می‌شود، منبع مهمی برای تعیین فلسفه‌ی شخصی حرفه‌ای است که در فصل پیشین به آن پرداخته می‌شود. هر مکتب به طور فشرده در مباحث چستی جهان، معرفت و ارزش‌ها (پایه‌های فلسفی)، اهداف، مدرسه، برنامه درسی و تربیت بدنی (پایه‌های تربیتی) مطرح شده است. آن‌گاه تحت عنوان تعلیم و تربیت بدنی به مفهوم تعلیم و تربیت، مراحل تربیت، مبانی تعلیم و تربیت و قلمروهای تعلیم و تربیت اشاره و اهداف تربیت بدنی و ورزش به خواننده گوشزد می‌شود. به باور مؤلفان بحث از اهداف یکی از مؤلفه‌های مهم مبانی وجودی (فلسفی) و اثربخشی (تربیتی) تربیت بدنی و ورزش است. این فصل درباره‌ی معیارها و منابع تدوین اهداف، اهداف زندگی و تعلیم و تربیت و در نهایت اهداف تربیت بدنی و ورزش بحث می‌کند.

از دیگر مباحث مورد اشاره‌ی کتاب در این بخش نقش تربیت بدنی در مسائل زیستی، روانی و اجتماعی است. می‌دانیم که تربیت بدنی و ورزش به روش‌های گوناگون به آدمی سود می‌رسانند. البته این تأثیرات مثبت ممکن است موقت یا دائمی باشد. تربیت بدنی عاملی مثبت در

بخش سوم کتاب که تحت عنوان «دیدگاه فلسفی - تربیتی و روانی - اجتماعی تربیت بدنی و علوم ورزشی ارائه شده است، در مقایسه با دو بخش پیشین در شش فصل به مباحث اساسی‌تر و عمیق‌تری می‌پردازد.

در بحث دیدگاه فلسفی، ابتدا مفاهیم پایه در فلسفه شامل اصول و

بالا بردن عزت نفس، خلق، خود سودمندی و اعتماد به نفس دانسته شده است. از طرفی نظر به اینکه حضور انسان در میدانی تربیت بدنی و ورزش یک حضور جامع یا زیستی، روانی و اجتماعی است، می‌توان گفت این ابعاد تحت تأثیر فعالیت‌های بدنی هستند. فوائد زیست‌شناختی فعالیت‌های جسمانی، فواید روان‌شناختی، فعالیت‌های بدنی، و فواید اجتماعی فعالیت‌های بدنی مباحث فصل حاضر را به خود اختصاص داده است.

بخش پایانی کتاب به مبانی اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و اقتصادی در تربیت بدنی و علوم ورزشی پرداخته است. در این بخش ابتدا به مبانی اجتماعی ورزش و تربیت بدنی توجه شده است. اما باید به خاطر داشت که مبانی اجتماعی و جامعه‌شناختی ورزش ابعاد گسترده و عمیقی دارد و پیش از آن باید در حد کافی علوم اجتماعی شناخته شود و ارتباط آن با تربیت بدنی و علوم ورزشی سنجیده شود به ویژه آنکه ابتدا باید درک درست و لازم از جامعه‌شناسی عمومی و چارچوب و مفاهیم اصلی آن به دست آورد تا بتوان بر مبنای آن به ترسیم مبانی اجتماعی و فرهنگی و تربیت بدنی و نیز جامعه‌شناسی ورزش و موضوعات و قلمرو آن پرداخت.

مؤلفان سپس به جامعه‌شناسی ورزشی پرداخته‌اند و متذکر این معنا

شده‌اند که برای آشنایی بیشتر با جامعه‌شناسی ورزشی و شناخت آن و مطالعات مربوط به ارتباط ورزش و تربیت بدنی با جامعه یا با هر یک از نهادهای اصلی دیگر اجتماعی ضروری است آنها را در چارچوب و قلمرو علم جامعه‌شناسی عمومی و مفاهیم عمده‌ی آن مورد توجه قرار داد. تعریف و چارچوب جامعه‌شناسی ورزشی، پدیده‌ی اجتماعی ورزش، نهاد اجتماعی ورزش، اجتماعی شدن در ورزش، گروه‌ها و طبقات اجتماعی مباحث مورد نظر در این رابطه هستند.

در بحث مبانی فرهنگی ورزش و تربیت بدنی، توجه به اهمیت فرهنگی ورزش، آسیب‌های فرهنگی ورزش، مبانی فرهنگ شناسی، ساختارهای فرهنگی - ورزشی، و رفتارهای فرهنگی - ورزشی متمرکز شده است. آن گاه مبانی سیاسی ورزش و تربیت بدنی مورد لحاظ قرار گرفته و علم سیاست و جامعه‌شناسی سیاسی، سیری در تاریخ سیاسی ورزش، جنگ سرد یا همزیستی مسالمت‌آمیز، فلسفه‌ی سیاسی کورتن، ژانوس ورزش، سیاستگذاری در ورزش بررسی شده است.

مبحث پایانی نیز به مبانی اقتصادی ورزش و تربیت بدنی اختصاص یافته است. در این فصل ابتدا نگاهی اجمالی به علم اقتصاد و جامعه‌شناسی اقتصادی و مفاهیم اصلی مربوط به آن شده و آن گاه مقولات مرتبط با مبانی اقتصادی ورزش و تربیت بدنی بررسی شده است.

اصول و مبانی تربیت بدنی و ورزش

رحیم رمضانی نژاد

بامداد کتاب، ۱۳۸۶

کتاب «اصول و مبانی تربیت بدنی و ورزش» با هدف فوق تدوین شده و دربرگیرنده‌ی پاسخ به مسائل نظری و فلسفی تربیت بدنی و ورزش است. همچنین تربیت بدنی ورزش به لحاظ تاریخی، تربیتی، روان‌شناختی، سیاسی، فرهنگی، ارزشی، جامعه‌شناختی و غیره با پرسش‌هایی رو به رو است و چارچوب مدون شده‌ای برای این مسائل وجود ندارد و حتی پژوهشگران و دست‌اندرکاران ورزش نیز به آن تمرکز چندانی ندارند. کتاب حاضر گامی است در راستای توجه دقیق‌تر در این زمینه.

شناخت جنبه‌های نظری دانش تربیت بدنی و فعالیت‌های ورزشی نیازمند مطالعه‌ی ابعاد تاریخی، اجتماعی و فرهنگی آن است. برای اینکه بتوان به مبنای نظری کلان درباره‌ی ماهیت، اهداف و فرآیندهای تربیت بدنی و ورزش دست یافت می‌بایست نگاهی به مطالعات تاریخی - فلسفی، تربیتی - اجتماعی و فرهنگی - ارزشی داشت. بررسی مبانی نظری و فلسفی تربیت بدنی و ورزش در این راستا قرار دارد تا همگی عالمان و عاملان ورزش بتوانند نقش خود را در ورزش بیشتر حس کرده و قادر باشند با برداشتی عمیق، چندبعدی و کل نگرانه جایگاه تربیت بدنی و ورزش را در زندگی، جامعه و حتی هستی بشری درک کنند.

کتاب در سه بخش کلی ماهیت‌شناسی تربیت بدنی و ورزش، مبانی علمی و حرفه‌ای، و جنبه‌های ارزشی و اخلاقی تربیت بدنی و ورزش ارائه شده است. ماهیت‌شناسی تربیت بدنی و ورزش که همان هویت و چیستی این حوزه است، در پنج فصل به ماهیت تاریخی، حرکتی، تربیتی، روان‌شناختی و جامعه‌شناختی تربیت بدنی ورزش می‌پردازد.

ماهیت‌شناسی

مؤلف در جهت آشنایی خواننده با مفاهیم و موضوعات اولیه‌ی فلسفی تدوین و با هدف ایجاد زمینه‌ی اصلی برای طرح مباحث بنیادی و اساسی در ورزش تنظیم شده است. به بیان دیگر وی می‌کوشد جنبه‌ها و موضوعات معمول در فلسفه‌های تربیتی را به زبانی ساده بیان کند تا برای علاقه‌مندان امکان پیوند دادن مسائل و پرسش‌های فلسفی تربیتی به تربیت بدنی ایجاد شود. خواننده ابتدا با مفهوم فلسفه، فیلسوف و مسیر تاریخی فلسفه آشنا می‌شود و با تفکر فلسفی می‌آموزد که اندیشیدن درباره‌ی مسائل و طرح سوالات بنیادی را می‌توان تمرین کرد. مسائل و اجزای مهم یک فلسفه‌ی تربیتی قسمت پایانی فصل اول کتاب را شکل می‌دهد. بررسی و تحقیق در فلسفه‌ی تربیت مدنی نیز مبتنی بر بررسی چنین موضوعاتی است و مؤلف نیز تلاش می‌کند این موضوعات را به طور خلاصه بررسی نماید.

در بحث «ماهیت حرکت و ضرورت تربیت بدنی و ورزش» توصیف ابعاد و جنبه‌های مختلف حرکت در بدنه‌ی دانش حرکت‌شناسی یا تربیت بدنی و ورزش و توضیح و تفسیر مفاهیم مربوط به آن در ایجاد تفاهم علمی بین حوزه‌ها و حیطه‌های وابسته و شناخت ساختار بدنه‌ی دانش مفید است زیرا حرکت و شکل‌های مختلف و متنوع آن شکل دهنده‌ی زیربنای اصلی دانش حرکت‌شناسی خواهد بود.

ضرورت تربیت بدنی و ورزش از جنبه‌ی تاریخی، زیستی، اجتماعی و تربیتی مورد توجه قرار گرفته است، بحثی که یک دیدگاه کلی را نشان می‌دهد، چرا که بررسی دقیق جنبه‌های تاریخی، فرهنگی و اجتماعی تربیت بدنی، به مطالعه‌ی منابع دیگری نیاز دارد. نگاه کلی نویسنده به هویت و ضرورت تربیت بدنی و ورزش به هدف آشنایی اجمالی خواننده با این مباحث است.

همان طور که می‌دانیم تربیت بدنی و ورزش یکی از مسائل تربیتی در سطح کلان جامعه و حتی در سطح مدرسه و انواع فعالیت‌های پرورشی و تفریحی است. این امر نیازمند آن است که کارشناسان این رشته با نظریات برخی از فلسفه‌های تربیتی آشنا شوند تا بدین وسیله جایگاه حرفه و اهداف فعالیت‌های‌شان را در بیان فلسفه‌های تربیتی بیابند و در نهایت برای رسیدن به دیدگاهی فلسفی در حرفه و رشته‌ی خود بکوشند.

ماهیت تربیت بدنی، روان‌شناختی و جامعه‌شناختی در بحث «ماهیت تربیت بدنی و ورزش» نویسنده قصد دارد برخی

از فلسفه‌های تربیتی را مورد توجه قرار دهد، اما فقدان منابع علمی درباره‌ی کاربرد فلسفه‌های تربیتی و همچنین عدم تلاش مؤثر در بررسی موضوعات تربیتی مربوط به تربیت بدنی و ورزش از زاویه‌های مختلف فلسفی، کار را با مشکل روبه‌رو می‌کند. مؤلف هدف خود را در این فصل آشنایی بیشتر خواننده با دیدگاه‌های تربیتی و تأکید بر استفاده از این دیدگاه‌ها در تعیین نقش تربیت بدنی استوار کرده است. نویسنده می‌نویسد: آگاهی از این دیدگاه‌ها و کاربردی ساختن یا ارتباط دادن آنها به موضوعات و مسائل تربیت بدنی می‌تواند بر تفکر و عمل کارشناسان تربیت بدنی تأثیر بگذارد یا در دستیابی به دیدگاهی کلی و نظری برای این رشته و حرفه مفید باشد. و اینکه با توجه به ویژگی‌های فرهنگی هر جامعه شناخت کامل آدمی و کاربردی کردن مفاهیم تربیتی آن در تربیت بدنی و ورزش می‌تواند بهترین گزینه و انتخاب برای جهت‌دهی تربیتی و اخلاقی به فعالیت‌های حرکتی - ورزشی باشد. (ص ۵۹)

وی با بررسی ماهیت تربیت بدنی از دیدگاه‌های مختلف، امکان و مقدمه‌ی مناسبی را برای شناخت ماهیت روان‌شناختی تربیت بدنی و ورزش ایجاد کرده است، زیرا خواننده درمی‌یابد که کدامین دیدگاه نسبت به ماهیت آدمی و تعامل تربیت بدنی و حرکتی با بخشی از وجود یا کل آن تفسیر و برداشت علمی و درستی دارد. به عبارتی می‌توان گفت در این بحث ماهیت انسان و ارتباط تربیت بدنی با آن از دو دیدگاه روان‌شناختی دوگانه‌نگری و کل‌نگری مورد توجه قرار گرفته است. به باور مؤلف اگر از دیدگاه اول به موضوع نگاه کنیم، رابطه‌ی بدن - ذهن به منزله‌ی دو جزء جدا از هم در چهار گرایش موضوعی، ارزشی، رفتاری و کلامی طبقه‌بندی و معایب یا جذابیت‌های هر گرایش مورد بررسی کاربردی قرار می‌گیرد، اما از دیدگاه دوم، چهار مفهوم اساسی برای برجسته کردن تعامل بدن - ذهن از دیدگاه اندیشمندان تربیت بدنی بررسی می‌شود. این مبحث، با تقسیم مفاهیم دوگانه‌نگری و کل‌نگری به دو نوع تفسیر عمودی و افقی از وجود انسان تقسیم شده که کاربرد زیادی در تبیین نقش تربیتی و روان‌شناختی تربیت بدنی دارد.

ماهیت جامعه‌شناختی تربیت بدنی و ورزش فصل پایانی بخش اول را تشکیل می‌دهد. با توجه به اینکه فلسفه‌ی تربیت بدنی و ورزش متشکل از فلسفه‌ی فردی و اجتماعی است و شناخت ماهیت اجتماعی و کارکردهای جامعه‌شناختی تربیت بدنی و ورزش اهمیت زیادی در این حرفه دارد، مؤلف این فصل را به بررسی کلی ماهیت جامعه‌شناختی این بحث اختصاص داده است. این نکته قابل ذکر است که شناخت بیشتر ماهیت اجتماعی ورزش از بررسی نقش یا ارتباط ورزش با پدیده‌های اجتماعی همچون فرهنگ، مذهب، نژاد، جنسیت، اقتصاد و غیره و جایگاه تربیت بدنی و ورزش در نظریه‌های عمومی و اختصاصی جامعه‌شناختی ورزش، حاصل خواهد شد.

رویکرد فردی و اجتماعی در زندگی و ماهیت ورزش در چهار نظریه‌ی عمومی جامعه‌شناسی، مباحث اصلی فصل را شکل داده است.

خلاصه‌ای از کاربرد نظریه‌های جامعه‌شناسی در ورزش

موضوع	نظریه کارکردگرایی	نظریه تضاد	نظریه انتقادی	نظریه تعاملی
پیش فرض‌های نظم اجتماعی و جامعه	نظم اجتماعی بر پایه توافق، ارزش‌های عام و تعامل خرده نظام‌ها استوار است.	نظم اجتماعی بر پایه اجبار، استعمار و تدبیر هوشمندانه استوار است.	نظم اجتماعی را مردمی برقرار می‌کنند که تحت تأثیر فشار نیروهای تساریخی فرهنگ، ایدئولوژی و سایر شرایط زندگی قرار دارند.	نظم اجتماعی بر پایه معانی مشترکی قرار دارد که مردم آنها را با تعریف از جهان، روابط، افراد و غیره شکل می‌دهند. هویت افراد نیز با ارتباط اجتماعی شکل می‌گیرد.
ماهیت ورزش	ورزش چگونه به نیازهای اساسی نظام اجتماعی مانند انسجام، سازگاری، مهار تنش و ارائه انگاره‌های اجتماعی کمک می‌کند؟	ورزش چگونه با از خودبیگانگی، اجبار، کنترل اجتماعی، تجارت، نظامی‌گری، ملی‌گرایی، نژادپرستی و تبعیض جنسیتی مرتبط می‌شود و یا برای حفظ منافع قدرت مورد استفاده قرار می‌گیرد؟	در هر جامعه چه چیزهایی جزء ورزش قرار می‌گیرند یا چگونه تعریف می‌شوند و سازمان می‌یابند و ماهیت ورزش چگونه با تغییر و پیش‌رفت در جامعه ارتباط پیدا می‌کند؟	معنی ورزشکار چیست؟ آنها در مورد خود چگونه فکر می‌کنند و خرده فرهنگ‌های ورزشی چگونه شکل می‌گیرد و حفظ می‌شود و ویژگی‌هایی دارد؟
مطالعه ورزش	ورزش یک نهاد ارزشمند اجتماعی محسوب می‌شود که برای جامعه و همه افراد مفید و در سطح فردی و اجتماعی سازنده است.	ورزش شکلی مشخص و تعریف شده از فعالیت یا تمرین‌های بدنی است که بر اثر نیازهای نظام‌های اقتصادی سرمایه‌داری شکل می‌گیرد. این نوع ورزش فاقد خلاقیت و روح بازی است و آفرین محسوب می‌شود.	ورزش از سازمان‌های اجتماعی است که در ارتباط با عوامل قدرت و روابط اجتماعی موجود در جامعه شکل می‌گیرد. در این سازه افراد می‌توانند خود را تغییر دهند و باز آفرینی کنند. ورزش‌ها عملکرد فرهنگی هم دارند و می‌توانند نقش آزادی‌بخش، سرکوبگر، کنترل‌کننده و تقویت‌کننده داشته باشند.	هویت ورزشکار از طریق تعامل اجتماعی شکل می‌گیرد و حفظ می‌شود. رفتار ورزشی نیز در درون خرده فرهنگ‌ها و براساس هویت‌هایی شکل می‌گیرد که در درون آن قابل بررسی و درک است.
اهداف اجتماعی و ورزشی	شناخت راه‌هایی که ورزش بتواند از آن طرق رشد شخصیت و حفظ نظم اجتماعی را در همه سطوح به حداکثر برساند.	ارتقای تکامل انسانی و داشتن یک جامعه خلاق از طریق ورزش. ورزش می‌تواند به مثابه مثبتی برای بیان احساسات، تجربه‌های خلاق و سلامت و توانایی بدنی باشد.	شناخت روابط اجتماعی‌ای که ورزش و اشکال مختلف آن را تحت تأثیر قرار می‌دهد. توجه به ورزش‌هایی که منافع اکثر مردم را حفظ می‌کند و مشارکت ورزشی شهروندان را متناذر می‌سازد.	ورزش زمینه‌ای برای توسعه هویت‌هاست. چه‌پایه‌ای که ورزش می‌سازد موجب می‌شود بسیاری از تعریف‌ها و معنای مربوط به آن مبتنی‌ای کارکرد و تصمیم‌گیری شود.
ضعف‌های اصلی نظریه	مباله در مورد نتایج و کارکردهای مثبت ورزش در جامعه و نادیده گرفتن نقش تفاوت‌ها و تضادهای اجتماعی یا عوامل سیاسی و اقتصادی در کارکرد اجتماعی ورزش. همچنین غلط بودن این پیش فرض که ورزش، به صورت متعادل نیاز همه افراد جامعه را برآورده می‌سازد.	اتکای جبرگرایانه به عوامل تاریخی و اقتصادی و نادیده گرفتن عوامل غیر اقتصادی یا سرمایه داری در تحلیل ورزش و غلط بودن این پیش فرض که ورزش به وسیله پول و قدرت شکل می‌گیرد و کنترل می‌شود.	نداشتن یک چهارچوب روشن برای فهم فرایندهای اجتماعی، ناداشتن دستورالعمل‌های واضح برای تغییر و باز آفرینی سطح منزلت اجتماعی از طریق ورزش و به ویژه، تحقیق در مورد تجربه‌های ورزشی و زندگی واقعی افراد.	مشخص نبودن نحوه و چگونگی ارتباط معانی، هویت‌ها و تعاملات در ورزش با شرایط زندگی و ساختار اجتماعی کل جامعه و یا مشخص نبودن اینکه چگونه انتخاب و مشارکت ورزشی از تلقی معانی مربوط به جنسیت، معلولیت، سن و غیره تأثیر می‌پذیرد نیز کم‌رنگ بودن تجارب جسمانی و بدنی در این نظریه.

مبانی علمی و حرفه‌ای

در بحث مبانی دانش و حرفه‌ی تربیت بدنی و ورزش که از چهار فصل تشکیل شده، به تاریخ سیر تفکر علمی، مبانی و ساختار دانش تربیت بدنی که مقدمه‌ای است برای خواننده و آشنایی او با ریشه‌های علمی - تاریخی و جایگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی در بین سایر علوم، می‌پردازد. دو فصل مبانی تربیتی تربیت بدنی و ورزش و مبانی و اهداف حرفه‌ای تربیت بدنی و ورزش، جنبه‌های کاربردی فعالیت‌های ورزشی را بر خدمت‌رسانی مورد توجه قرار می‌دهد. به عبارت دیگر هدف اصلی این بخش شناخت و تبیین تاریخ تفکر علمی و تربیتی تربیت بدنی و ورزش از نظر رسیدن به اهداف گوناگون و نقش حرفه‌ای آن در جامعه است. نویسنده ابتدا، مسیر اندیشه‌های اولیه‌ی تربیت بدنی و ورزش را از نگاه متفکران و نقش اجتماعی - فرهنگی آن در جوامع مختلف بررسی کرده است. سپس تفکر علمی و میان رشته‌ای تربیت بدنی و ورزش در رابطه با مبانی و ساختار یک رشته‌ی علمی بررسی شده است. همچنین اهداف و اصول تربیت بدنی و ورزش براساس فلسفه‌ی تعلیم و تربیت و نقش تربیتی ورزش و اهداف حرفه‌ای تربیت بدنی و ورزش به صورت کلان و با فرض کاربرد در سازمان‌های اجتماعی مورد توجه قرار گرفته است. در واقع این بخش به ارتباط دانش و حرفه از نظر تاریخی، علمی، تربیتی و حرفه‌ای پرداخته است.

نویسنده در ابتدای این بخش به میراث فکری - تاریخی تربیت بدنی و ورزش پرداخته است. و مطالعه‌ی تاریخ تربیت بدنی و ورزش را در دوره‌های مختلف، با توجه به بستر اجتماعی - فرهنگی هر دوره و اینکه چه جایگاهی داشته، در پی چه اهدافی بوده و از چه برنامه‌های استفاده کرده است، مورد توجه قرار داده است. چنان چه می‌نویسد:

«مطالعه‌ی تفکر تربیت بدنی و ورزش نشان می‌دهد که این دانش و حرفه چه اساس و بنیادی داشته، روابط آن با سایر نهادها و پدیده‌های اجتماعی چگونه و پشتوانه‌ی فکری و عملی آن چه بوده است.» (ص ۱۵۴)

البته به نظر نمی‌رسد نویسنده در پی بررسی مفصل موضوع باشد، و صرفاً مروری کوتاه و تحلیلی بر سرگذشت این نظام علمی و شغلی است. این مبحث با خلاصه‌ای از آغاز بررسی‌های علمی در تربیت بدنی و ورزش تداوم یافته است.

بحث مبانی و ساختار دانش تربیت بدنی و ورزش، تلاشی برای مشخص کردن ساختار نظری و علمی این رشته، توجه به نقش فعالیت حرکتی و جسمانی محتوای رشته و جایگاه آن در بین علوم است. این فصل را می‌توان مقدمه‌ای برای طرح مباحث عمیق و جدید نظری در تربیت بدنی دانست. نویسنده تلاش می‌کند تا دانشجویان ابتدا با ویژگی‌های یک رشته‌ی علمی آشنا شده و سپس با تعیین جایگاه دانش تربیت بدنی، دامنه و گستره‌ی تربیت بدنی و کارکردهای حرفه‌ای آن مشخص شود.

بحث «مبانی تربیتی تربیت بدنی و ورزش» که با رویکردی تعلیم و تربیتی تنظیم شده، فلسفه و آرمان و اهداف تعلیم و تربیت را مورد توجه قرار داده است. موضوع اصلی این فصل در ارائه‌ی اهداف اختصاصی

تربیت بدنی و ورزش در سه حوزه‌ی شناختی، عاطفی و روانی - حرکتی شکل گرفته است. به باور مؤلف با بررسی فصل حاضر و فصل بعدی که به مبانی و اهداف حرفه‌ای تربیت بدنی می‌پردازد، می‌توان جهت‌گیری برنامه‌های تربیت بدنی را در هر جامعه ارزیابی کرد.

بنابراین در راستای جهت‌گیری بالا، کوشیده شده است با استفاده از فلسفه‌ی تربیت بدنی و ورزش اهداف و راهبردهای سطوح مختلف ورزشی شناسایی شود. در شناسایی این اهداف، چگونگی مشارکت مردم در ورزش، جنبه‌های اجتماعی و مدیریتی و اهداف برنامه‌های مختلف ورزشی در نظر گرفته شده است. به عبارتی این فصل با هدف ارتباط دادن فلسفه‌ی تربیت بدنی با جنبه‌های سازمانی و راهبردی و کاربردی ساختن آنها تدوین شده و احتمالاً نگاه تازه‌ای را در این زمینه به وجود می‌آورد.

جنبه‌های ارزشی و اخلاقی

بخش سوم کتاب به جنبه‌های ارزشی و اخلاقی تربیت بدنی و ورزش پرداخته است. چنان چه خواننده ابتدا با کلیات ارزش‌های تربیت بدنی، سپس ارزش‌های بیرونی و درونی تربیت بدنی و ورزش، مبانی اخلاق، و در نهایت بازی منصفانه، به منزله‌ی یک بحث کاربردی اخلاق

ورزشی مورد توجه قرار گرفته است. به سخن دیگر مباحث ارزش‌شناسی در این بخش به دو شاخه‌ی اصلی اخلاق و زیبایی‌شناسی تقسیم شده است.

در بحث اخلاق داور‌ها و قضاوت اخلاقی، بررسی بنیادی خشونت، بازی منصفانه، پرخاشگری، دوپینگ و غیره مهم است.

آشنایی با ارزش‌های سنتی و چهارگانه‌ی تربیت بدنی و ورزش هدف اصلی قسمت نخست این فصل است. همان طور که می‌دانیم ارزش‌ها از جهات گوناگون به ارزش‌های ذاتی و عرضی، نسبی و مطلق، عینی و ذهنی تقسیم می‌شوند. بدون توجه به این تقسیم‌بندی یکی از ارزش‌های مهم برای هر فرد و جامعه زندگی خوب است. مفهوم زندگی خوب و ویژگی‌های آن موضوع مورد بحث این فصل است. اولویت‌بندی ارزش‌های چهارگانه‌ی تربیت بدنی و ورزش خواننده را با علل انتخاب هر ارزش آشنا می‌کند. نویسنده در این مورد آورده است:

«کارشناسان و متخصصان تربیت بدنی و ورزش در موقعیت‌های شغلی و حرفه‌ای مختلف به فعالیت مشغولند و باید بتوانند با بررسی واقعیت‌های موجود و ارائه‌ی دلایل مختلف ارزش‌های تربیت بدنی و ورزش را اولویت‌بندی کنند و فعالیت‌های حرفه‌ای خود را هدفمند سازند.» (ص ۲۷۲)

ارزش‌های بیرونی تربیت بدنی که از مهم‌ترین ابزارهای حرفه‌ای است کاربرد زیادی در ارتقاء کمی و کیفی زندگی افراد دارد. شناخت توان و اهمیت نسبی هر یک از این ارزش‌ها در تولید پیامدهای مهم و مشخص کردن اولویت آنها از مباحث اصلی این فصل است. مؤلف در ادامه‌ی این بخش به ارزش درونی اشاره می‌کند که به مفهوم آمادگی، معرفت یا آگاهی، مهارت و لذت راهی برای شناخت ارزش‌های مستقل و ذاتی تربیت بدنی و ورزش است. این ارزش‌ها نقشی مستقیم در تأمین زندگی خوب دارند. در این فصل خواننده با بخشی از این ارزش‌های درونی تربیت بدنی آشنا می‌شود. مطالعه‌ی دقیق این فصل برای تبلیغ و ارتقای حرفه‌ی تربیت بدنی و ورزش اهمیت زیادی دارد و نگاه تازه‌ای را درباره‌ی ارزش‌های احتمالی دیگر فراهم می‌کند. فصل پایانی این بخش به اخلاق، و بازی منصفانه اختصاص یافته است.

نتیجه

از بررسی کتاب حاصل می‌شود که مؤلف در تنظیم مطالب کتاب از منابع و مأخذ مربوط به بخش‌های اول و سوم به خصوص منابع مربوط به اصول و مبانی تربیت بدنی استفاده‌ی زیادی کرده و دیدگاه‌های نویسندگان این منابع را در فصل‌های مختلف کتاب ارائه داده است. مؤلف تلاش کرده است که این مطالب را در سازماندهی تازه، برای کارشناسان تربیت بدنی فراهم کند. البته کتاب در مقام آن نیست که به همه‌ی مسائل نظری و فلسفی تربیت بدنی و ورزش پاسخ دهد. از طرفی چون بحث تربیت بدنی و ورزش با پرسش‌های متعددی روبه‌رو است چارچوب تنظیم شده‌ای نیز برای بررسی این مسائل در دسترس نیست و پژوهشگران نیز به آن نپرداخته‌اند. کتاب را می‌توان مقدمه‌ای برای بررسی عمیق‌تر و توجه بیشتر در این زمینه برشمرد.

تاریخ ورزش باستانی ایران، زورخانه

حسین پرتو بیضایی کاشانی

نشر زوار

تاریخ ورزش باستانی (زورخانه) موضوعی است که کمتر به آن پرداخته شده است. در سال‌های اخیر که حیات این ورزش تجدید گردیده، علاقه‌مندان در پی اثری بوده‌اند که معرف ورزش ایرانی و سنت ناب ایرانی باشد، تا بتواند آداب و رسوم و اصطلاحات فنی و اسناد مزبور آن را به چاپ رسانده و از دستبرد ایام محفوظ بدارد. شاید ایران را بتوان از معدود کشورهایی دانست که ورزشکاران آن از مجموع مبادی اخلاق و سلوک، طریقتی خاص برای خود به وجود آورده‌اند. در سرزمین‌مان ارکان ورزشی بر اصول جوانمردی و ادب و صفای ظاهر و باطن گذاشته شده است. کتاب در شمارگان ۲۲۰۰ جلد به قیمت ۳۵۰۰ تومان به چاپ رسیده است.